

BASISWERKING

I. CHIROLEDEN

DE GROEILIJN: CHIRO VOOR ELKE LEEFTIJD

Zoekwoorden:

groeilijn, ribbels, speelclub, rakwi, tito, keti, aspi, speelclubjongens, speelclubmeisjes, rakkers, kwiks, toppers, tippers, kerels, tiptiens, aspi-jongens, aspimeisjes, ledenwerving, ouders, huisbezoek, plagen en pesten, leden houden

Een plezante activiteit? Een megafantastische namiddag? Waarom lukt het die ene week wel en krijg je de andere keer alleen maar boze blikken? Wat maakt een bosspel bij die bende keti's tot een hit, terwijl de vorige generatie steevast een hele namiddag slenterde?

Voor een **aangepast spelaanbod** zijn er enkele gouden regels. Zes zaken kun je in de Chiro in het oog houden wanneer je een activiteit bedenkt. We onthullen ze hier voor jou!

De leeftijd

Een speelclubber kan andere dingen dan een kerel of tiptien. Niet alleen verschillen ze lichamelijk heel veel, ook geestelijk zullen ze andere dingen 'kunnen'. Om te zorgen dat een spel niet te moeilijk is maar wel genoeg uitdaging biedt, moet je die

mogelijkheden kennen. Je leest er alles over bij 'Wie zijn ze?'

Elke ploeg is anders

Jouw tito's zijn de mijne niet. Jouw bende, de sportieve ploeg die niet stil kan zitten, crost ook in de gietende regen heen een weer over het grasplein. De mijne, muziekiefhebbers in hart en nieren, krijg je al bij een spatje regen met geen stokken meer naar buiten. Muziekje op en chillen maar ... En toch zijn het allemaal tito's. Goed dat we allebei weten welk vlees we in de kuip hebben!

Geen twee dezelfde!

Zolang het klonen beperkt blijft tot Dolly het schaap of Snuppy de hond zitten er in je ploeg geen twee dezelfde kinderen of jongeren. Gelukkig maar. De verschillende karakters in de groep bieden je een zee van mogelijkheden. Stella heeft benen als Kim Clijsters, Dirk vertelt uren en uren en uren, Sofie kent de stad op haar duimpje en Dylan weet het altijd beter. De perfecte cast voor een stadspel met oude legendes en een mol!

Werken met de Groeilijn betekent dus niet dat er in elke Chirogroep voor dezelfde afdelingen dezelfde spelen op het programma staan. Je ploeg door en door kennen is een must voor elke leider en leidster.

Een flinke dosis verlangen

Later, als we groot zijn, gaan we ook op tweedaagse. Later, als ik groot ben, mag ik ook aan het kampvuur slapen. Later, als

jij en ik in leiding staan, dan schilderen we het lokaal in roze en oranje.

We dromen niet alleen van wat we later willen worden, maar ook van wat we later bij een andere afdeling allemaal zullen doen. Te veel prijsgeven aan de jongere afdelingen zorgt ervoor dat er nog maar weinig dromen overblijven voor de aspi's.

Een wereld van verschil

De leefwereld van kinderen en jongeren verandert voortdurend. Een uitdaging dus om daarop in te spelen. We splitsten die leefwereld hier op: gezin, school, vrije tijd, vrienden & relaties, en kijk op de wereld.

De Chirowaarden

We doen onze activiteiten niet zomaar. We dromen in de Chiro van een wereld waarin rechtvaardigheid, innerlijkheid en graag zien centraal staan.

Met deze gouden regels formuleren we voor elke afdeling in één of twee woorden ook een **'centrale oproep'**: een streefdoel voor die afdeling, zeg maar. Een goed activiteitsaanbod baseren we op de **leefwereld** van de afdeling, op **wie ze zijn** en op **waar de Chiro voor staat**.

Het slagen van een Chironamiddag hangt niet alleen af van de gekozen activiteiten. Veel hangt af van de manier waarop je een groep begeleidt. Belangrijk hierbij is dat je aandacht hebt voor ál je leden. Elke afdeling vraagt een andere **begeleidingsstijl**.

2. SPEELCLUB (6-10 JAAR) EN RIBBELS (6-8 JAAR)

Ongeveer de helft van de groepen heeft drie afdelingen bij de -12-jarigen, meestal per twee jaar gegroepeerd. Op nationaal niveau noemen we de 6-8-jarigen dan de ribbels en de 8-10-jarigen de speelclub. Bijna de andere helft van de groepen heeft twee afdelingen bij de -12-jarigen, meestal gegroepeerd per drie jaar. In dat geval noemen we de 6-9-jarigen speelclubbers en hebben we het niet over ribbels.

1. WIE ZIJN ZE?

Een speelclubber is een actief persoontje, dat moeilijk kan stilzitten en altijd bezig is. Lange fysieke inspanningen zijn voor de kleinsten niet weggelegd, maar korte en afwisselende spelletjes boeien hen wel. Een speelclubber leeft in het hier en nu en is tijdens het spelen sterk op zichzelf gericht. Typisch voor deze leeftijd is de grote fantasie. Het is zelfs moeilijk te ontdekken of die kabouter nu écht onder die paddenstoel zit of niet.

Ribbels (6-8) zijn heel impulsief. Ze hebben een ondoordachte fantasie en denken ongestructureerd. In hun hoofd gaat het er vaak druk aan toe. Heden, verleden en toekomst zijn abstracte dingen die ze nog niet in een logische tijdslijn kunnen plaatsen. "Wanneer gaan we tikkertje spelen?" – "Straks, Mieke." Het is snel gezegd, maar zij kunnen het nog niet plaatsen.

Speelclubbers (8-10) denken al iets gestructureerder en concreter. Dat is hen bijgebracht na twee jaar lager onderwijs. Een speelclubber heeft – ondanks het ontstaan van een pril realisme – toch nog een sterke zin voor fantasie.

2. LEEFWERELD

2.1. Gezin

Speelclubbers zetten hun eerste stappen in de grote wereld, weg van het vertrouwde nest. Alles is nieuw. Ouders en familie zijn belangrijke herkenbare figuren. Zij bieden de veiligheid die onze speelclubbers nodig hebben. Mama en/of papa zijn onfeilbaar, ze zijn als het ware ongenaakbare goden. Eenoudergezin, nieuw samengesteld gezin of klassieke gezinssamenstelling – het gezin is voor de speelclubber de veilige thuishaven. Hoewel die veiligheid in het gezin belangrijk is, moeten we er ook rekening mee houden dat niet elk gezin ze op elk moment kan bieden.

Onze speelclubbers nemen hun waarden en normen over van hun ouders, ze stellen zich daar geen vragen bij. Wat goed of slecht is, is zo omdat papa of mama dat gezegd heeft.

Ribbels houden bijzonder aan hun ouders, het zijn voor hen echte helden.

Speelclub: Het gezin is nog altijd het belangrijkste milieu voor de speelclubbers. Broers en zussen komen ook aan bod, waardoor de aandacht voor de ouders wat vermindert. Speelclubbers kunnen een hechte band hebben met hun huisdieren.

2.2. School

De meeste van onze speelclubbers gaan naar school en hebben een vriendje of vriendinnetje met wie ze kunnen (samen-) spelen. Aan de andere kant kan er op school heel wat gepest worden. Speelclubbers kunnen gemeen zijn tegen elkaar. Heel wat kinderen voelen zich door dergelijke pesterijen ongelukkig.

Ribbels verlaten pas de kleuterschool, maar hebben die navelstreng nog niet helemaal doorgeknipt. Ze begrijpen de discipline van het schoolleven niet en hebben op dat vlak veel moeite om zich aan te passen. Ze hebben ook enorm veel nieuwe dingen te leren. Er komt veel op hen af. Toch zijn ze trots dat ze naar de grote school gaan.

Speelclub: De school is voor hen een dagelijkse gewoonte geworden, met een jufvrouw of meester die alles het beste weet; daar hebben ze ook hun vriendjes en vijanden.

2.3. Vrije tijd

Speelclubbers hebben nog veel vrije tijd. Ze (of hun ouders) vullen dat vooral op door spel. Voor speelclubbers is alles wat ze doen spel. Ze spelen als het ware de hele dag. Ze spelen alleen of met vriendjes, ze moeten mee op familiebezoek (grootouders zijn ook vaak van die speciale personen in het speelclubleven) of ze worden lid van een of meerdere verenigingen. Ze hebben nood aan actief bezig zijn. Speelclubbers proberen via al dat spelen zoveel mogelijk ervaringen op te doen. Ze ontdekken enorm veel door spelen. Spelen = leren.

De media, en vooral televisie, hebben een enorme invloed op onze speelclubbers. Bepaalde rages zijn voor hen op maat gesneden. Zij kunnen als geen ander vertellen over de laatste nieuwe tekenfilms. De jongste speelclubbers gaan nog volledig op in fantasiefiguren. Ook muziekgroepen die zich op kinderen richten, zijn heel populair. De commerciële sector heeft hier geld in geroken en probeert de ouders op kosten te jagen. Je moet als speelclubber

foto: valerie vandriessy

met die dingen kunnen meedoen, anders hoor je er niet bij.

Ribbels: De Chiro en andere verenigingen zijn vaak de eerste stap in de wereld buiten het beschermd milieu van vader, moeder, broers en zussen.

Speelclubbers hebben op korte tijd hun leefwereld sterk uitgebreid met indrukken en personen. Dikwijls zijn ze al bij heel wat andere verenigingen: voetbalclub, muziekschool, enz.

2.4. Vrienden & relaties

De jongste leden zijn nog sterk op zichzelf gericht. Ze hebben er relatief weinig nood aan om echt samen te spelen. Samen spelen betekent voor hen in dezelfde ruimte op zichzelf bezig zijn. Hun eigen ikje haalt de bovenhand op de groep. De oudste daarentegen beginnen in groepjes samen te spelen. Vaak duiken hier de eerste klikjes op, waarbij de anderen worden uitgesloten.

Ribbels zijn de vriend en vijand van alles en iedereen. Ze leggen zonder schroom

en op een schattige manier snel contacten, zonder daar echte vriendschapsbanden aan te knopen. Dat kan ook snel omslaan door hun impulsiviteit en kortetermijndenken. Wie net nog hun beste vriend was, kan naar aanleiding van iets banaals (ruzie, snoepjes, ploegjes) binnen de kortste keren de grootste vijand worden.

Speelclubbers: Vriendschap begint voor hen al meer een concreet, bindend begrip te zijn. Er ontstaan hechtere vriendschapsbanden, en ook pestgroepjes.

2.5. Kijk op de wereld

Speelclubbers en ribbels hebben nog geen eigen kijk op de wereld. Ze zetten nu pas hun eerste stappen in de wereld van de volwassenen. Wat goed of kwaad is, leren ze van hun ouders. Ze stellen er zich geen vragen bij. Wat speelclubbers voelen bij morele kwesties (racisme, dierenleed, oorlog) is wat ouders hen vertellen. Langzaam aan ontwikkelen speelclubbers een geweten. Ze kunnen zich schuldig voelen over iets wat ze mispeuterd hebben. Ze kunnen zich stilaan inleven in

situaties die ze herkennen. Zo kunnen oudere speelclubbers medelijden hebben met leeftijdsgenoten die niet buiten kunnen spelen omdat ze in een rolstoel zitten, of met kinderen die geen speelgoed hebben. Die situaties staan dicht bij hun eigen leefwereld.

3. CENTRALE OPROEP: ERVARING OPDOEN EN LEREN SAMEN SPELEN

3.1. Wat betekent het wel?

Voor ribbels:

- De ribbeltijd is een tijd waarin ze leren spelen, waar ze spelervaring opdoen om zo 'jeugdbewegingsrijp' te worden. Dat hoeft niet altijd door samen te spelen. Spelletjes met regels zijn niet noodzakelijk, maar kunnen de ribbels wel plezieren.
- Andere goede spelervaringen zijn bv. samen gekke plaatsen bezoeken om er te spelen, met zand en water spelen, verhalen vertellen en naspelen, hun fantasie en creativiteit aanwakkeren en tot leven brengen.

Voor speelclubbers:

- Bij speelclubbers wordt de klemtoon meer gelegd op sámen spelen.
- Speelclubbers beginnen vaak spontaan te spelen. Zo kun je tot toffe activiteiten komen. Een uitnodigend speelterrein, een op maat gemaakt speelclublokaal, materiaal, enz. kunnen hen zo aan het spelen brengen!

3.2. Wat betekent het niet?

Ervaringen opdoen bij de speelclub betekent niet 'alles al eens meemaken wat je in de Chiro kunt meemaken'. Het is niet de bedoeling dat plezante aspi- of titoactiviteiten vereenvoudigd worden tot 'aangepaste' speelclubactiviteiten.

4. BEGELEIDINGSHOUDING

- Veiligheid en basisvertrouwen zijn enorm belangrijk om al die ervaringen op te nemen. Voor de jongste speelclubbers is zich veilig voelen belangrijker dan al de rest. In de activiteiten moet de veiligheid altijd voorop staan. Jij moet alle gevaren voor hen zien, zij kunnen dat zelf nog niet.
- Bij de jongste speelclubbers is zorgen heel belangrijk. Jij zorgt voor hen, speelclubbers zijn nog niet in staat voor zichzelf te zorgen.
- Zorg voor structuur. Zo bevorder je de veiligheid, het geeft zekerheid aan de speelclubbers.
 - Door een vaste structuur in je namiddagprogramma weten je speelclubbers wat er hen te wachten staat.
 - Structuur in je lokaal is ook belangrijk. Geef ze een eigen plekje waar ze persoonlijke spullen kunnen opbergen. Je kunt het ook gebruiken om zelf briefjes en andere dingen achter te laten voor hen.
 - Op bivak is een duidelijke structuur nodig. Zorg dat alles volgens een aangepast ritme gebeurt. Let erop dat ze tussen het spelen ook nog genoeg slapen en eten. Verlies ook de gewone dingen niet uit het oog. Verplicht hen elke dag hun tanden te poetsen of ze vergeten het gewoon.
- Het lokaal moet iets 'in opbouw zijn': wat ze knutselen, moet een prominente plaats krijgen in het lokaal.
- Je kunt samen met speelclubbers regels opstellen. Laat hen de afspraken zelf bedenken. Zorg ervoor dat het er niet te veel zijn. Je kunt beter vijf goede afspraken maken, dan dat je er twintig op papier zet die toch niet nageleefd worden.

- Geef een duidelijke reden waarom iets wel of niet kan. 'Daarom' is geen goede reden.
- Goede regels en het consequent toepassen ervan zijn belangrijk. Je speelclubbers zijn er zeer gevoelig voor en ze zullen je er uitvoerig op testen. Regels consequent toepassen biedt voor hen ook veiligheid. Ze weten wat er gebeurt als een regel wordt overtreden. Ben je hierin niet consequent, dan zullen ze je grenzen alsmaar proberen te verleggen.
- Bij de oudere speelclubbers is het belangrijk dat we hen leren samen spelen. Ze leren 'het spel en de anderen' ervaren.
- Vrij geleid spel komt ook goed van pas. Het is het spel dat de kinderen zelf beginnen te spelen. Ze vullen het spel zelf in vanuit een bepaalde impuls. Je kunt hier plaats voor maken in het programma, bijvoorbeeld door na het vieruurtje geen activiteit meer te voorzien maar wel wat materiaal of ideeën ter beschikking te stellen. De kinderen kunnen zelf aan de slag met wat autobanden, ballen, knutselmateriaal of verkleedkleren. Soms is er ook helemaal niets nodig: de kinderen beginnen spontaan alle dieren van de boerderij te imiteren. De leider wordt boer en de koeien jagen de kippen van hun broedsel. Onthoud wel dat jij als leiding de grenzen moet bewaken en de volle verantwoordelijkheid draagt voor alle activiteiten.
- Het zou jammer zijn te veronderstellen dat speelclubbers nog niet zelf met ideeën kunnen komen. Ga in op impulsen die speelclubbers je geven tijdens de activiteiten. Durf van je voorbereide activiteit afstappen. Eén of andere rage of hun favoriete held kunnen dienen als basis voor een spel.

Een methodiek zoals de 'droommuur', waarop de speelclubbers zelf kunnen schrijven of tekenen, geeft misschien ook leuke ideetjes.

- Ga in je fantasie niet te ver. Speelclubbers beschouwen dat vaak als realiteit. Zorg ervoor dat je een fantasieactiviteit altijd afrondt door terug in de realiteit te komen. Maak daar tijd voor. Een hele week nachtmerries hebben over Dracula onder je bed is geen lachertje.
- Verwelkom je speelclubbers zelf, zo weten ze dat je er bent en voelen ze zich niet verloren in de grote Chirogroep. Contact met ouders is zeer belangrijk. Sla eens een babbeltje met de ouders wanneer ze hun kinderen komen halen. Ouders weten zeer graag wat er met hun kinderen gebeurt en ze zitten vaak met veel vragen, waarbij jij hen kunt geruststellen. Bovendien krijg je zo al veel sneller het vertrouwen van de ouders, die dikwijls voor het eerst hun kinderen aan andere jongeren toevertrouwen. Huisbezoeken zijn bij speelclubbers een must. Je ziet zo in welke omgeving je leden opgroeien, wat hun achtergrond is. Alleen zo leer je hen écht kennen!
- Geef het goede voorbeeld. Voor hen ben je een vertrouwenspersoon. Ze kijken naar je op, 'de grote leider of leidster uit de Chiro'. Je moet je leden maar eens tegenkomen in de winkel: de reacties zijn enorm. Ook als je er niet bij bent, kopiëren ze je gedrag of gebruiken ze het als voorbeeld.
- Persoonsgericht werken met speelclubbers is noodzakelijk in concrete situaties, bijvoorbeeld als er gepest wordt. De leiding spreekt de betrokken personen individueel aan en niet in groep, wat niet wil zeggen dat er geen rekening gehouden moet worden met wat er in de groep gebeurt

en/of hoe bijvoorbeeld pestgedrag daarop een invloed heeft.

5. ACTIVITEITEN

Zorg dat je activiteiten veilig en fantasierijk zijn.

- Veilige activiteiten: zowel fysieke veiligheid (aangepast materiaal, aangepast terrein) als psychische veiligheid (dat je speelclubber zich goed voelt).
- Fantasierijke activiteiten: de jongste speelclubbers hebben veel fantasie, bijna alles is mogelijk. Let op dat je er niet te ver in gaat, want voor hen is fantasie de realiteit. Zorg telkens dat je op het einde van je activiteit terugkomt in de echte wereld.
- Bij oudere speelclubbers zal de fantasie zich meer toespitsen op de reële wereld. De werelden van professoren, brandweermensen, ridders en koninginnen, kunnen allemaal aan bod komen. Belangrijk hierbij is dat de speelclubbers het kunnen snappen. Een spel over de wereldverhouding tussen het Noorden en het Zuiden, daar heeft je speelclubber niets aan. Blijf duidelijk in de leefwereld van je leden.

Meer weten?

Het Ribbel-Speelclubboek,
te vinden in De Banier
chiro.be/speelclubboek

3. RAKWI'S

1. WIE ZIJN ZE?

Rakwi's willen samen met andere kinderen actief spelen. Na hun speelclubtijd is hun lichaam zo ontwikkeld dat beweging en coördinatie geen probleem meer geven. Ze groeien wel ongelooflijk vlug. Tegen het einde van hun rakwijd zijn ze 30 cm gegroeid!

De drang om in een groepje thuis te horen is groot. Klikkjes ontstaan rond een gedeelde interesse of iets dat hen samen overkomen is. Typisch aan die groepjes zijn de 'speciale regeltjes', de wachtwoorden en het geheimschrift.

In deze periode van hun leven gaan ze hechte vriendschappen aan met iemand van hetzelfde geslacht. Twee kwiks die elk weekend bij elkaar blijven slapen en dan samen naar de Chiro komen, tonen dat ze beste vriendinnen zijn.

2. LEEFWERELD

2.1. Gezin

Het gezin is belangrijk, het is de plaats waar ze thuis zijn en hun plaats hebben. Jongere rakwi's staan zeker nog dicht bij hun ouders. Ze vinden het niet erg om samen met mama en papa – of welke samenstelling het gezin ook heeft – op reis te gaan. Maar als er vriendjes bij zijn, vinden ze de betutteling niet stoer.

Rakwi's vertellen ook nog veel aan hun ouders: over wat ze op school beleefden, of over wat ze in de Chiro speelden.

Ze hebben meestal geen problemen met het gezag van ouders. Oudere rakwi's kunnen wel al eens wat opstandig doen tegen hun ouders, omdat ze rond die leeftijd al beginnen te puberen.

2.2. School

De meeste rakwi's gaan graag naar school omdat ze meerdere vakken leuk vinden. Ze willen over hun lievelingsvak alles leren. Daarnaast is de speeltijd heel belangrijk. Ze organiseren zich op de speelplaats om samen iets te doen. Na de vakantie zijn ze vaak blij dat ze terug naar school kunnen om daar hun vriendjes weer te zien. Ze staan over het algemeen heel positief ten opzichte van de leerkracht.

Ook op school vormen zich klikkjes, waarbij rakwi's zeer gemeen uit de hoek kunnen komen. Pesten op school gebeurt regelmatig, en dat laat zich ook voelen binnen je afdeling.

2.3. Vrije tijd

Rakwi's brengen hun vrije tijd op een gevarieerde manier door.

Chatten via internet en computerspeltjes spelen met hun vrienden zijn dikwijls favoriete bezigheden.

Rakwi's willen zelf hun slaapkamer inrichten. In hun kamer zijn er vaak verzamelingen pins, posters, stickers of kaarten te vinden. Voor hen is het mogelijk een hele dag met eenzelfde activiteit bezig te zijn: postzegels sorteren, kampen bouwen, zich verkleeden of poppenkleden maken.

Rakwi's zijn trendwatchers: ze volgen alle rages op.

Niet te verwaarlozen is gaan spelen bij boezemvriendjes. Die vriendjes en vriendinnetjes spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van de rakwi's, net zoals het gezin: gezinsuitstapjes, op bezoek bij familie, waar ze kunnen spelen met neefjes en nichtjes, enz.

Vaak zitten de 10-12-jarigen in meerdere verenigingen. Dat kan gaan van Natuur-

punt tot de muziekschool of een sportclub en – natuurlijk – de Chiro.

2.4. Vrienden & relaties

Voor het eerst in hun leven hebben rakwi's een speelkameraad die een echte vriend of vriendin wordt, een boezemvriend. Ze ontdekken dat het belangrijk is om een groep te vormen, vandaar dat ze ook vele hobby's willen uitproberen.

Cupido schiet zijn eerste pijlen op verliefde kwiks en rakers. Om de eerste stiekeme romances wordt soms gevochten! Toch durven ze er meestal niet openlijk voor uitkomen dat ze "een lief" hebben.

2.5. Kijk op de wereld

Rakwi's hebben vaak interesses in zeer specifieke gebieden: natuur, kinderrechten, dierenmishandeling, hun ouders en gezinssituatie, grootouders, enz.

In tegenstelling tot speelclubbers denken rakwi's al sterk na over of iets rechtvaardig is of niet en zullen ze anderen daar ook op wijzen. Alles moet volgens de regels gebeuren.

3. CENTRALE OPROEP: SAMENSPELEN

3.1. Wat betekent het wel?

- Veel verkennen: hun omgeving, de wereld, enz. Ze zijn zeer weet-, leer- en nieuwsgierig. Je kunt ingaan op hun eigen initiatieven en gebruikmaken van hun fantasie.
- Veel bewegingsspele, waarin ze hun motoriek kunnen oefenen.
- Leren samenspelen met mensen uit je eigen kliekje, én met mensen van daarbuiten!
- Rakwi's leren ruziemaken: onderhandelen, compromissen sluiten, in elkaars standpunt komen, regels leren toepassen in concrete situaties, enz.

3.2. Wat betekent het niet?

- Dat rakwi's nooit ruzie mogen maken. Ruziemaken mag, het is goed dat kinderen opkomen voor hun gevoelens, ideeën, enz. Ze moeten dat wel op een goede manier leren doen.
- Dat rakwi's altijd met iedereen moeten spelen. Spelen in kleine groepjes met de eigen vriend(innet)jes vinden ze heel plezierig en daar mag je gerust óók tijd voor maken.

4. BEGELEIDINGSHOUDING

- Enerzijds hebben rakwi's een duidelijke leidersfiguur nodig, anderzijds moet je goed weten waar ze mee bezig zijn. Soms moet je wel degelijk boven hen staan, maar tegelijkertijd is het belangrijk naar hen te luisteren en deel uit te maken van de ploeg. Ga eens bij hen zitten om een babbeltje te doen. Tijdens een tocht of tijdens het vieruurtje kom je meer te weten over hun verwachtingen dan via een ideeënbus, wat natuurlijk ook wel zijn nut kan hebben.
- Je luistert heel sterk naar de verhalen van je rakwi's, want dat vinden ze heel belangrijk. Na een week veel te hebben beleefd op school willen ze alles vertellen. Niets houdt je tegen om eens van je fiets te stappen als je een van hen op straat tegenkomt!
- Je hebt een sterke voorbeeldfunctie. Ze kijken sterk op naar de leider of leidster, dus moet je goed opletten wat je doet. Je bent ook een vertrouwensfiguur.
- Rakwi's willen zelf kunnen beslissen en als leiding kun je daarop ingaan, zolang je je eigen grenzen respecteert. Je mag hen dus mee laten beslissen, zolang je zelf nog de eindbeslissers blijft. Ze zijn te jong om een programma in elkaar te steken, maar met hun tips en ideeën kunnen ze de leiding al een flink eind op

weg helpen.

- Ze zijn graag betrokken bij het programma. Die betrokkenheid kun je op verschillende manieren nastreven: de hoed van Sjoepap met de lievelingsspelen van de rakwi's als 'opvullertjes', een muurkrant waarop ze hun zegje kunnen doen, het lokaal wordt door de rakwi's zelf ingericht, zij brengen zelf materiaal of kleren mee voor de inkleding van het programma, enzovoort.
- Rakwi's voelen zich veilig wanneer ze weten waar ze zich aan te houden hebben. Ze zijn heel vatbaar voor regels die ze zelf mee hebben mogen opbouwen.
- Ze zullen de anderen wijzen op het overtreden van regels. Je moet erop toezien dat ze elkaar niet voortdurend gaan terechtwijzen, wat nogal snel kan ontstaan in persoonlijke aanvallen.
- Ze zijn vaak nog zwart-witdenkers: als begeleiding kun je aanvullend bepaalde tegenstellingen nuanceren en hen uitleggen waarom je een uitzondering op de regel maakt. Als je het hen duidelijk uitlegt, begrijpen ze het ook wel.
- Rakwi's zijn enerzijds heel zelfstandig, maar ze hebben je anderzijds als leiding nog sterk nodig. Structuur is ook voor hen nog een kernwoord. Zo moet je bijvoorbeeld op bivak nog sterk in het oog houden dat ze op tijd en stond propere kleren aantrekken.
- Jongens kijken nog sterk op naar een leider en meisjes naar een leidster. Jongens willen op die leeftijd ook niet altijd met meisjes spelen en omgekeerd.
- Aangezien zij veel belang hechten aan hun ouders, en omgekeerd, is het belangrijk contact te hebben met de ouders. Praat eens met hen voor of na de werking en ga op huisbezoek.
- Je kunt je leden meer betrekken bij je

werking door samen op te ruimen, door hen mee materiaal te laten klaarzetten of door een schriftje te maken met hun lievelingsspelletjes.

- Zorg dat iedereen eens in de kijker staat. Dat kan door hen persoonlijk te verwelkomen, door een verjaardagsliedje of een Chirodagboek dat ze om beurten mee naar huis mogen nemen.
- Pestgedrag moet onmiddellijk aangepakt worden! Veroordeel de pesters en de gepeste niet, maar veroordeel het gedrag. Weet dat het pestgedrag zich niet alleen in de Chiro, maar ook op school of in de sportclub voordoet.
- In plaats van elke week de voorbije dag uitgebreid te evalueren, is het bij rakwi's beter om regelmatig tussendoor te vragen wat ze ervan vonden. Als je tussen je rakwi's staat, kom je vrij snel te weten wat er bij hen leeft.
- Als je toch een uitgebreidere evaluatie plant, zorg er dan voor dat je rakwi's goed weten wat je precies wilt bereiken, dat je het spel of gesprek zelf sterk leidt, dat je een veilig klimaat scheidt en dat je de rakwi's de tijd geeft om hun eigen mening te formuleren.

5. ACTIVITEITEN

- Een typische rakwiactiviteit heeft realistische thema's en is raadselachtig. Zorg voor een goede inkleding!
- Een middag moet afwisselend actieve en rustige spelletjes bevatten.
- Let erop dat alle leden eens aan bod komen met hun eigen talenten.
- Het is mogelijk meerdere weken met een zelfde groot spel bezig te zijn.
- Avontuurlijke sluierspelen of een vroege dauwtocht zijn grensverleggend.
- Wijs je leden op veiligheid! Ze kennen soms hun eigen grenzen niet.

foto: jan van losgaertel

Meer weten?
Het Rakwiboek,
te vinden in
De Banier
chiro.be/rakwiboek

4. TITO'S

1. WIE ZIJN ZE?

Tito's zitten in een grote veranderingsperiode. Naast de lichamelijke veranderingen, die hun geest belasten, wordt ook hun hele veilige wereldje door elkaar geschud. Lichamelijk worden ze volwassen, maar door de maatschappij worden ze niet als volwassenen aanvaard. Ze zijn geen kind meer, maar toch nog jong en maatschappelijk onvolwassen.

Vaak moeten tito's als volwassenen reageren op bepaalde situaties, en anderzijds worden ze nog behandeld als een kind.

Dat alles merk je in hun onrustige gedragingen. Tito's zijn onzeker en vertonen experimenteel gedrag (bv. roken, vrijen). Vaak worden ze wispelturig: enorme gielchelbuien wisselen af met plotse huilbuien.

Meisjes zijn sneller moe bij actieve spelen, vooral tijdens de periode van de eerste maandstonden. Jongens verschillen sterk in grootte en gewicht en zijn vaak onhandig.

Het denken van tito's evolueert van concreet naar abstract. Dat wil zeggen dat tito's in staat zijn om los van concrete voorbeelden te denken en te spelen.

2. LEEFWERELD

2.1. Gezin

De thuisbasis is voor een tito vaak een heikel punt. Enerzijds gaan tito's meer en meer hun omgeving verkennen: vrienden worden belangrijker, het groepsleven komt op de voorgrond. Sociaal-emotioneel hangen tito's ook sterk aan hun leeftijdsgenoten. Anderzijds blijft het gezin

belangrijk. Een tito heeft nood aan ouders die luisteren naar vragen en die troosten bij verdriet. Niet elke tito kan op die veilige thuisbasis terugvallen. Soms hebben ze ook een eigen kamer nodig om zich even te kunnen terugtrekken. Ze willen eens op zichzelf zijn.

2.2. School

De overstap naar de 'grote school' is een 'grote stap'. Nieuwe leerkrachten, nieuwe vrienden, nieuwe leerstof, nieuwe regeltjes, enz. Sommige tito's zijn snel mee en bij andere duurt het wat langer.

De oude vertrouwde schoolomgeving is verdwenen. Niet gemakkelijk, dus.

Tito's stellen zich vragen: waar moet ik voor kiezen, welke richting wil ik later uit, wat denken mijn klasgenoten over mij? Tito's beseffen dat ze niet langer de grootsten en oudsten zijn. Ze beginnen weer van voren af aan. Ze passen hun gedrag aan.

De 'grote school' is ook een uitdaging. Tito's zijn vaak leergierig en willen veel kunnen. Nieuwe vrienden en nieuwe interesses maken het beeld van de wereld groter. Ze gaan vaak mee in allerlei rages en nieuwe ideeën of zetten zich er net heel sterk tegen af.

2.3. Vrije tijd

De keuzevrijheid voor een tito om de vrije tijd in te delen is erg groot. Vaak hangt de nieuwe keuze dan ook af van wat vrienden doen. Door meer schoolwerk komt er minder vrije tijd en moeten er dikwijls keuzes gemaakt worden. Sommige tito's hebben vaak al een overvolle agenda. Ze hosen van de ene balletles naar de andere muziekles. Waar sommige rakwi's nog muziekschool, een sportclub en Chiro combi-neerden, wordt dat voor de tito's soms te veel. Daarom is het erg belangrijk dat de

tito's binnen de Chiro geprikkeld worden om te blijven komen.

Sms'jes sturen, chatten via internet, computerspelletjes spelen, surfen – het neemt veel van hun tijd in beslag.

Tito's hebben veel genoeg aan hun kamer, hun eigen plekje: even stilvallen en nadenken over zichzelf en hun doen en laten.

Het beeld van tito's die fanatiek zoveel mogelijk soaps volgen, klopt deels. Soms begint dat wel maar om mee te kunnen praten met leeftijdsgenoten, net als bij heel wat commerciële vrijetijdsactiviteiten, maar in veel gevallen wordt het een echte interesse. Soaps tonen bovendien heel wat situaties waarin waarden en normen een belangrijke rol spelen. Discussies over wat er gebeurd is en waarom personages op een bepaalde manier gereageerd hebben, of over hoe zij zelf zouden reageren, stimuleren bovendien hun morele ontwikkeling.

2.4. Vrienden & relaties

Vrienden zijn erg belangrijk in het leven van tito's. Ze spreken af om samen naar school of naar de Chiro te gaan. Vriendschap heeft in vele gevallen echter nog geen uitgesproken betekenis.

De meeste 'vrienden' zijn zij die het stoerst, het 'coolst', of het meest in het verlengde van de ideale tito liggen. De 'echte vrienden' zijn nog zeldzaam, maar de band groeit en wordt sterker en sterker. In de Chiro krijgt iedereen als individu een duidelijke positie binnen de groep. Er kan ook echt een groep gevormd worden. Waar rakwi's nog allemaal individuen zijn binnen een groep, kunnen tito's zichzelf echt als groep beginnen beschouwen.

Tito's zoeken idolen, aan wie ze zich kunnen spiegelen. Dat uit zich dikwijls in kleding of muziekstijl. Toch is het dikwijls

meer iets om zich achter te verschuilen – "Je kunt op mij geen commentaar geven want 'die' doen dat ook zo!" – dan een toonbeeld van eigenheid.

Tito's beginnen te experimenteren met relaties. Waar bij rakwi's liefde enkel een formaliteit was, betekent het voor tito's meer. Ze kunnen écht verliefd zijn, en willen dat anderen dat ook ernstig nemen.

De relatie met ouders en broers of zussen wordt minder geacht. Ze komen op de tweede plaats. Tito's zijn echter zeer blij om 'thuis' te kunnen komen.

2.5. Kijk op de wereld

Tito's beginnen zich vragen te stellen over wat er rond hen gebeurt en wat er in de maatschappij allemaal gaande is. Een 13-jarige neemt voor zichzelf enkele waarden en normen aan. Tito's nemen niet meer zomaar alles aan. Schokkende beelden kunnen een tito erg verdrietig maken. Tito's ontwikkelen een eigen mening. Hierdoor denken ze vaak dat ze al een volwassen beeld hebben van de wereld en stuiten dan op tegenstrijdigheden. 'Waarom horen ze mijn stem niet? Ik heb toch ook een mening?'

3. CENTRALE OPROEP: JEZELF ONTDEKKEN

3.1. Wat betekent het wel?

- Zich goed kunnen en mogen uitleven: actieve (sport)spelen, deugddoend bij elkaar zijn, losse babbels.
- Zichzelf verkennen: veel binnen thema's werken die betrekking hebben op zichzelf. Zoeken naar eigen grenzen.
- Weerbaarder worden: durven zelf beslissen of je ja of nee zegt, bijvoorbeeld tegen sigaretten, vrijen en hoe ver je daarmee gaat, enz.

3.2. Wat betekent het niet?

- Alleen maar bezig zijn over jezelf.
- Oeverloze gesprekken.
- Te vergaande aanrakingen in de ploeg (bv. langdurige massages waarbij niet alle tito's zich goed voelen).

4. BEGELEIDINGSHOUWING

- Heb een hart voor tito's! Het is zeer belangrijk je leden graag te zien!
- Denk eraan dat je vertrekt vanuit wat de tito's bezighoudt. Zet je eigen bezigheden even aan de kant. Neem hun bezigheden ook ernstig. Ze hebben er meer aan dat je meediscussieert over morele dilemma's die in soaps aan bod kwamen dan dat je neerkijkt op soaps omdat ze jou niet aanspreken.
- Zorg ervoor dat je tito's op verhaal kunnen komen, dat ze even kwijt kunnen wat ze al heel de week willen vertellen.
- Geef hen de kans om zichzelf te zijn, om hen te laten vertellen wat ze weten en wat ze voelen.
- Het is belangrijk dat je kunt zien, luisteren en aanvoelen wat er bij je tito's omgaat. Om ook de thuissituatie van je tito's te kennen, is een huisbezoek noodzakelijk.
- Voor een tito is een leider of leidster meer dan iemand naar wie ze moeten luisteren. Maak daarom ook deel uit van je afdeling.
- Een afwisselend en boeiend programma houdt de tito's bezig. Ook maatschappelijke dingen kunnen aan bod komen.
- Geef hen zeker inspraak. Ze hebben een mening en willen die graag met je delen. Zorg voor een gestructureerde achtergrond. Je kunt tito's zeker betrekken bij het programma. Verzamel hun ideeën, laat hen zelf afspraken

maken, geef hen verantwoordelijkheid over deeltaken en evalueer je werking samen met hen. Geef hen verantwoordelijkheid maar begeleid hen daarin.

- Vrij spel bij tito's dekt een enorme lading. Sommige tito's doen niets liever dan gezellig babbelen als er tijd vrijkomt. Andere zijn nog echte speelvogels, die het liefst van al buiten een voetbalmatch spelen. Als leiding moet je iedereen de vrijheid geven en ervoor zorgen dat ze kunnen doen wat ze graag doen.
- Tito's zijn meer en meer op zoek naar een eigen plekje: hen de ruimte en de tijd geven om regelmatig de inrichting van het lokaal te veranderen is een goed idee.
- Voor tito's is het dansen op een slappe koord: ze schipperen voortdurend tussen hun leiding volgen en opgenomen worden in de groep. Het beste zou zijn om de regels uit de tito's zelf te laten komen.
- Je moet je tito's ook je vertrouwen schenken, want anders voelen ze zich niet au sérieux genomen. Onthoud hierbij dat tito's graag aangesproken worden op hun verantwoordelijkheid, maar dat je hen dan ook effectief vertrouwen moet geven.
- Tito's kunnen heel goed zeggen waar het op staat bij een evaluatie. Dat geldt niet alleen voor een activiteit, maar ook voor het gedrag van een of andere tito. Je tito's nemen alles ook snel persoonlijk op. Probeer verschillende methodiekjes te bedenken om het leerrijk maar ook prettig te houden.
- In het begin van het jaar ligt de klemtoon voornamelijk op de activiteiten evalueren, in de loop van het jaar leg je meer de nadruk op de evaluatie van ieders plaats binnen de titoploeg.

5. ACTIVITEITEN

- De typische regelspelen kunnen uitgebreid worden. Bij tito's kun je al eens gemakkelijker een strategisch spel spelen. Spelregels mogen ingewikkelder zijn: samen bouwen aan een groot spel om iets te bereiken of een mysterie op te lossen.
- Bouw je jaar zo op dat je tito's op het einde van het jaar degelijk kunnen samenwerken.
- Praatspelen trekken tito's meer en meer aan. Bijeenzitten om een interessant onderwerp aan te halen, gedachten uit te wisselen (via een bordspel, kaartjes, enz.) vinden ze ook boeiender.
- Inkleding is geen grote noodzaak meer, maar kan voor een groot deel van de spelen toch een leuke sfeer scheppen!

Meer weten?
Het Titoboek,
te vinden in De Banier
chiro.be/titoboek

5. KETI'S

1. WIE ZIJN ZE?

Meisjes worden hun 'nieuw' lichaam langzaam gewoond. Het is veel vrouwelijker geworden. Ze gebruiken het spel graag om te testen hoever ze ermee kunnen gaan. Maar met dat lichaam durven ze ook experimenteren op seksueel vlak: een op de vier jongeren heeft het eerste intiem contact tussen de leeftijd van veertien en zestien jaar.

Jongens ontwikkelen vooral hun kracht. Zij willen dat uitproberen tijdens hevige spelen.

De ketiperiode is een tijd van vragen stellen: over hun eigen identiteit die ze vergelijken met die van leeftijdsgenoten, maar ook met de ideaalbeelden die hen via de media bereiken. Daarnaast stellen ze vragen over fundamentele keuzes, bijvoorbeeld aan hun ouders of aan ketileiding, over hún keuzes. De maatschappij wordt niet meer genomen zoals ze is, maar ze wordt bevraagd op haar rechtvaardigheid.

De puberteit verloopt niet bij elke keti op dezelfde manier. Vaak is het ofwel een intens, diep en persoonlijk zoeken en opbouwen van identiteit, ofwel maar een wachten om daarna als aangepast individu te leven in de gewone volwassenheid.

Keti's zijn al een stukje volwassener dan tito's. Ze kunnen een echte groep vormen en voelen zich ook echt 'groep'. Ze kunnen hun eigen grenzen en kwaliteiten al veel beter inschatten, los van populariteit. Hierdoor vermindert ook het pestgedrag, al wordt er af en toe eens van het rechte pad afgeweken. Keti's zijn in staat anderen en regels bewust te respecteren.

2. LEEFWERELD

2.1 Gezin

De houding van keti's tegenover hun ouders kan heel sterk verschillen. Sommige keti's liggen overhoop met hun ouders, met de nieuwe vriend/in van mama of papa, enz. en andere schieten juist goed met hen op. Dat verschil heeft te maken met de mate waarin keti's onafhankelijk willen zijn en hun ouders hen daarin vrijheid geven. Keti's willen de wereld verkennen en grenzen proberen te verleggen!

2.2 School

De school is voor keti's de plaats om vrienden te ontmoeten. Huiswerk maken, lessen leren, keti's doen het omdat ze weten dat het nodig is 'voor later'. De druk van thuis kan soms erg groot zijn! Leerkrachten zijn vaak 'zeveraars', maar een enkeling slaagt erin respect bij hen af te dwingen. Dat zijn de leerkrachten die hen echt als een 14-16-jarige behandelen!

2.3 Vrije tijd

"Met de loodzware boekentas op café." Vrienden staan centraal, keti's beginnen uit te gaan en zoeken zich een eigen weg in het hele vrijetijdscircuit. Door het zeer brede aanbod van activiteiten dreigen sommige keti's uit de Chirogroep te vallen. Andere ontdekken nieuwe interesses die niet meer met Chiro te combineren zijn. Keti's vinden dat ze te weinig vrije tijd hebben. Wanneer ze alleen zijn, kijken ze tv, luisteren ze naar muziek, zijn ze met de computer of hun gsm bezig, of lezen ze een boek.

2.4 Vrienden en relaties

Veel keti's behoren tot een grotere vriendengroep.

dengroep. Vaak wordt populariteit afgemeten aan het aantal vrienden dat je hebt. Toch hebben ze nood aan een hechtere vriend(in), aan wie ze alles kunnen toevertrouwen. Sommige keti's hebben een eerste lange relatie, andere gaan elk weekend 'op jacht' ... Enkelen stellen zich vragen over hun (holebi)seksualiteit.

2.5 Kijk op de wereld

Keti's hebben nogal een zwart-witvisie. Ofwel zijn ze idealist (vegetariër, met een lidkaart van Greenpeace en op school ijverig aan het werk met schrijfacties voor Amnesty International), ofwel helemaal niet. Keti's zijn vatbaar voor extremen, omdat ze zich in hun zoektocht naar hun eigen weg afzetten tegen de massa en zo grondig mogelijk willen experimenteren met rollen. Die rollen en hun imago kunnen net daarom soms erg omslaan. Af en toe discussiëren over een ernstiger, maatschappelijk onderwerp kan er met keti's weleens in zitten.

3. CENTRALE OPROEP: OPENHEID

3.1. Wat betekent het wel?

- Openheid creëren voor elkaar via vertrouwensspelen en samenwerkingsopdrachten. Op die manier kan de zoektocht naar de eigen identiteit samen aangepakt en verder begeleid worden.
- Goeie inrijpoorten zoeken om over thema's bezig te zijn en de gedachten van keti's te ontrafelen, te nuanceren en te verduidelijken. Dat betekent dat je vertrekt vanuit hun nabije leefwereld, en dat er van daaruit een verbreding gebeurt.
- Hen mee een gevoel geven dat betrokkenheid op een thema omgezet kan worden in een actieve bijdrage tot

een andere wereld. Gebruikmaken van concrete acties in de nabije omgeving, voor vrienden, via vrienden, enz.

- Deugddoend spel waarin ze hun eigen lichaam ervaren en (leren) aanvaarden.

3.2. Wat betekent het niet?

- Alleen maar bezig zijn over 'de maatschappelijke problematiek' waar de keti's zich nog niet echt bij betrokken voelen.

4. BEGELEIDINGSHOUDING

- Ken de leefwereld van je keti's. Luister, kijk, vraag, toon interesse om hen beter te begrijpen.
- Zorg voor boeiende activiteiten. Laat in je programma ruimte om te experimenteren. Keti's kunnen over bepaalde zaken zeker al mee beslissen. Als begeleiding leg je de lijnen van het speelveld vast, daarbinnen kun je je keti's vrijlaten.
- Meedoen, meespelen, en toch ben je meer dan een keti. Ze hebben nood aan begeleiding.
- Durf ook spanningen in de groep naar boven te halen en te bespreken.
- Keti's kijken naar jou. Bewust of onbewust ben je nog altijd een voorbeeldfiguur voor hen.
- Je bent een vertrouwenspersoon voor je keti's. Het is belangrijk dat je eerlijk bent en de dialoog durft aangaan!
- Durf je keti's te confronteren met ander gedrag. Niet alle vanzelfsprekendheden zijn zo vanzelfsprekend. Je kunt discussiëren over uitspraken als "alle vreemdelingen zijn dieven"!
- Keti's vinden het meestal leuk om zelf eens een programma uit te werken voor de andere keti's en natuurlijk ook

om eens leider of leidster te spelen. Waak erover dat de programmaopbouw op een goede manier gebeurt en dat er niet meer conflicten ontstaan dan 'nodig'. Vergeet niet dat je met de leiding de volledige eindverantwoordelijkheid blijft dragen.

- Bij de keti's hoeft de leiding er niet altijd bij te zijn tijdens de vrije momenten. Er is niks mis met een babbel of een rustig moment, maar je moet ervoor zorgen dat dat niet de hoofdactiviteit van je werking wordt. Motiveer je leden met je programma of maak samen afspraken over de duur van een vrij moment.
- Ketis zijn best al wel in staat om een open discussie aan te gaan over leefregels. Binnen de grenzen die een leidingsploeg zich stelt, moet je de keti's zoveel mogelijk medezeggenschap geven. In tegenstelling tot aspi's zullen zij elkaar zelf nog onvoldoende aanspreken op 'overtredingen'. Met de leiding heb je daar een duidelijke taak in.
- Ook bij de keti's ligt de nadruk van de evaluatie eerst op de activiteiten en in de loop van het jaar meer op de groep. Ketis trekken zich de ploeg en hun plaats daarin heel sterk aan, want Chiro neemt een alsmaar belangrijker plaats in hun leven in. Het is dan ook nodig dat ze zich daar goed voelen.
- Bij keti's is het zeker niet slecht om enkele methodiekjes in te bouwen in je evaluatiemomenten. Zeker bij de groeps- en persoonsgerichte evaluaties moet je erop toezien dat je opbouwend evalueert en filters inbouwt om afbrekende kritiek te vermijden.

5. ACTIVITEITEN

- Met keti's kun je ploeggericht werken.
- Heb zeker aandacht voor hun noden en vragen!
- Alles kan, zolang het goed gebracht is.
- Als leiding is het belangrijk er voor hen te zijn, hen de kans te geven te experimenteren en hen verantwoordelijkheid te geven. Geef hen bijvoorbeeld deeltaken van een project in handen. Je kunt hen daarover zelf laten beslissen. Je kunt ook eenzijdig afspraken opleggen.
- Voorzie ruimte voor discussie en bevorder dat ook.

Meer weten?

Het Ketiboek,
te vinden in De Banier
chiro.be/ketiboek

6. ASPI'S

1. WIE ZIJN ZE?

Aspi's zijn bijna geen pubers meer. Ze zijn 'adolescenten'. Op lichamelijk vlak zijn ze al een tijdje geslachtsrijp. De groeiver-snelling is bijna achter de rug. Meisjes zijn doorgaans op 17 jaar volgroeid, jongens op 18 à 19 jaar. Lichaamsveranderingen brengen heel wat verwarring mee. "Ben ik wel dezelfde ik?" Hun uiterlijk is belangrijk: hoe beter je eruitziet, hoe populairder je bent.

Ook op verstandelijk vlak maken aspi's een proces door. Bij het beoordelen van een situatie houden ze rekening met allerlei gegevens. Hun taalgebruik is erg uiteenlopend. Een aspi vindt het niet altijd makkelijk om een onderscheid te maken tussen de relatie die hij of zij heeft met zichzelf en die met de omgeving. "Ik beïnvloed de omgeving, maar mijn omgeving en de anderen beïnvloeden mij ook."

1.1. Invloed op de relatie met zichzelf

Aspi's maken een onderscheid tussen wat ze zijn en wat ze zouden kunnen zijn. De zelfbeleving draait rond drie vragen: "Wie ben ik? Wie zou ik willen zijn? En hoe zien anderen mij?" Dat geeft soms aanleiding tot minderwaardigheidsgevoelens. Soms trekken aspi's bewust een façade op. Ze doen zich anders voor dan ze zijn of spiegelen zich aan idolen.

Wat lichamelijke en verstandelijke ontwikkeling betreft, zijn er dus ook op aspileeftijd nog heel wat evoluties. Niet alleen bij rakwi's of tito's spelen die zaken een rol. Toch zijn de meest ingrijpende veranderingen al achter de rug.

1.2. Invloed op de relatie met de omgeving

Alles wordt onder de loep genomen. Een aspirantenploeg stelt zich bijvoorbeeld vragen bij de manier waarop de leiding dingen in hun Chirogroep verandert. Vaak bestaat de rebellie louter uit woorden. Iemand komt op voor de mensenrechten, maar doet er weinig voor. Ze hebben heel wat idealen, die niet altijd gepaard gaan met acties. Naar het einde van de adolescentie toe worden ze weer meer tolerant. Als aspi willen ze nog graag de wereld veranderen. Wanneer ze pas in leiding staan, beseffen ze dat dat vaak makkelijker gezegd is dan gedaan.

Je moet die idealen en kritiek niet als nutteloos beschouwen. Ze zijn een belangrijke oefening om zaken te durven en te willen overdenken.

2. LEEFWERELD

2.1. Gezin

Aspi's hechten veel belang aan hun gezin. Logisch: het is hun thuisbasis. Soms moeten ze schipperen tussen twee thuis-havens of zich aanpassen aan een nieuwe gezinssamenstelling. Over het algemeen lijken aspi's goed overweg te kunnen met hun ouders. Dat betekent niet dat er geen conflicten zijn. Als er woorden zijn, gaat het vaak over uitgaan, kleding, of uiterlijk. Ze komen meer en meer op voor hun vrijheid en willen geen 'bemoeienis' van hun ouders.

Toch is de invloed van ouders op aspi's aanzienlijk. Aspi's doen snel een beroep op hun ouders als het over hun school of toekomst gaat. Voor alles wat meer met de vrije tijd te maken heeft (bv. hobby's, relaties, enz.) doen ze sneller een beroep op hun vrienden.

Ouders zijn bepalend voor de waarden en levensopvattingen van hun kinderen. Aspi's wijken niet zoveel af van hun ouders in hun houding en waarden over maatschappelijke thema's zoals politiek, milieu, migranten, verdraagzaamheid, enzovoort. Het is dus goed om de ouders van je aspi's te leren kennen. Met een bezoekje aan huis in het begin van het Chirojaar kom je al heel wat te weten. Het maakt het makkelijker om het gedrag van je aspi's te begrijpen.

Je aspi's zullen je ook vaak aanspreken over hun ouders. De Chiro is voor hen een plaats om te praten over conflicten met hun ouders. Voor je aspi's ben je een vertrouwensfiguur in allerlei situaties: echtscheidingen, financiële problemen, enz. Aspi's weten je luisterend oor goed te appreciëren. Af en toe eens vragen hoe het met hen gaat, doet hen zeker deugd.

2.2. School

Willen of niet, een groot deel van de tijd zitten de aspi's op de schoolbanken. Over het algemeen gaan ze graag naar school. Het is een plaats waar ze hun vrienden ontmoeten.

Uiteraard is niet iedereen even gemotiveerd om naar school te gaan.

Voor leerlingen van het algemeen en technisch secundair onderwijs is naar school gaan een voorbereiding op verder studeren. Zij vinden een algemene sociale vorming en zelfontplooiing belangrijk. Beroepsleerlingen gaan naar school om een beroep te leren, om een vak onder de knie te krijgen.

De relatie met de leerkrachten verloopt niet altijd even vlekkeloos. Leerlingen weten hun leerkrachten pas ten volle te waarderen als ze vakbekwaam en eerlijk

zijn. Een goede relatie met de leerkracht is – net zoals de relatie met jou als leiding – gebaseerd op vertrouwen.

In je aspi ploeg tref je een waaier aan studierichtingen aan. Sommige aspi's overtreffen je met hun kennis, van andere sta je versteld van hun handigheid als er iets geknutseld of gerepareerd moet worden. Hou je programma zo gevarieerd mogelijk zodat iedereen aan hun trekken komt.

2.3. Vrije tijd

De vrije tijd is belangrijk voor aspi's, voor de sociale contacten met leeftijdsgenoten, om zich uit te leven of om tot rust te komen.

De vrijetijdsbesteding van onze aspi's ziet er een stuk anders uit dan vroeger. Vroeger werd vrije tijd vooral beleefd in groepsverband. Tegenwoordig is het meer een individuele aangelegenheid. Jongeren stellen hun eigen 'ontspanningspakketje' samen en kiezen uit een gamma van mogelijkheden, waardoor dat er bij iedereen anders uitziet.

Toch enkele algemene tendensen:

- De meeste aspi's wonen thuis. Heel wat vrije tijd wordt binnenshuis beleefd. Aspiranten studeren, kijken tv of zitten aan hun computer, lezen een boek of luisteren met vrienden op hun kamer naar muziek. Meisjes hebben doorgaans een grotere 'slaapkamercultuur', jongens trekken sneller de straat op (het voetbalveld, het skateplein, enz.).
- Televisie is zeer populair bij de Vlaamse jeugd. Ook bij onze aspi's. Aspi's praten geregeld over tv en film en beïnvloeden elkaar in hun kijkgedrag.
- Internet en multimedia zijn enorm belangrijk bij jongeren. Aspi's

bezoeken allerhande interessante sites, experimenteren met nieuwe media, zitten vaak te chatten of te sms'en. Hierdoor hebben ze heel wat meer contact met elkaar tijdens de week dan voor het 'multimediatijdperk'. Heel wat nieuwtjes en afspraken worden langs die weg doorgegeven.

- Naast de eerder passieve vormen van vrijetijdsbesteding binnenshuis brengen heel wat jongeren hun vrije tijd buitenshuis door, vooral in het weekend. Ze zijn lid van een sportclub, bezoeken het plaatselijke jeugdcafé, gaan naar een fuif of hangen wat rond in de stad. Uitgaan is voor aspi's een belangrijk facet van hun vrijetijdsbesteding geworden.
- Heel wat aspi's participeren niet enkel in de Chiro. Ze zijn vaak lid van meerdere verenigingen tegelijk.
- Omdat er voor heel wat zaken binnen de vrijetijdsbesteding betaald moet worden, kiezen heel wat aspi's ervoor een deel van hun vrije tijd op te offeren aan een job. Ook dat heeft invloed op je aspiwerking.

2.4. Vrienden & relaties

Aspi's hechten veel belang aan vrienden. Optrekken met vrienden is een belangrijke leerschool in de sociale omgang.

De vriendenkring bij aspi's ziet er anders uit dan bij tito's of keti's. Naarmate jongeren ouder worden, wordt de vriendenkring over het algemeen kleiner. Tegelijkertijd nemen jongeren vanaf de aspileeftijd zowel jongens als meisjes in hun vriendenkring op.

Bij aspi's uit een goede vriendschap zich al meer in respect, gelijkwaardigheid en vertrouwen. Voor aspi's is een vriend iemand die jou respecteert voor wie je bent, iemand bij wie je in vertrouwen je verhaal

kwijt kunt.

In relaties is er een verschil tussen jongens en meisjes. Jongens gaan sneller op zoek naar seksuele intimiteit, terwijl meisjes dat meer koppelen aan liefde en engagement. Bij meisjes is er op het gebied van relaties een goede overeenkomst tussen hun normen en hun gedrag. Jongens vinden normen als trouw ook belangrijk, maar volgen dat niet altijd in hun gedrag. Na de aspileeftijd verdwijnen die verschillen tussen normen en gedrag grotendeels.

In je aspiploeg wordt er heel wat afgebabeld over de liefjes. Maak daar ook een beetje tijd voor binnen je aspiwerking.

Met seksualiteit zijn aspi's volop aan het experimenteren. Meisjes en jongens gaan op zoek naar hun seksualiteit en die zoektocht brengt heel wat onzekerheden met zich mee. Jongeren kunnen twifelen aan zichzelf: "Ben ik wel hetero? Voel ik me wel aangetrokken tot het andere geslacht? Of word ik verliefd op iemand van mijn geslacht?" Ze kunnen hiermee experimenteren, en vanuit dat experiment wordt hun hetero- of holebisexualiteit bevestigd. Dat betekent nog niet dat ze dat zelf aanvaarden of kenbaar maken.

2.5. Kijk op de wereld

Aspi's zijn op zoek naar een eigen set van 'waarden en normen'. Die zoektocht startte al vanaf twaalf jaar, vanaf de titoleeftijd dus. Sommige hebben hun eigen identiteit min of meer gevormd, andere hebben nog een lange weg te gaan.

Aspi's denken al veel abstracter. Ze gaan kritisch om met alledaagse gebeurtenissen. Ze leren concrete situaties plaatsen in algemene ideologische opvattingen, zoals socialisme en liberalisme, maar ook de straight-edgecultuur of de rapcul-

tuur. Ze leren hierover kritisch oordelen. Zo ontwikkelen ze langzaam maar zeker hun eigen waardeschaal. Hierbij hebben ze ook een levensplan en een levensdoel voor ogen.

Belangrijke thema's zijn hun zelfbeeld en hun plaats in de samenleving, geloof en burgerzin. Daarnaast vormen ze zich een standpunt over heel wat maatschappelijke, ethische en politieke kwesties zoals euthanasie, drugs, vreemdelingen, doodstraf, homoseksualiteit, enz. Soms zijn die extreem en zetten aspi's zich sterk af tegen de heersende waarden en normen. Op andere punten volgen ze eerder de algemene opvattingen, misschien tegen alle verwachtingen in.

Hou in je achterhoofd dat de aspi's nog veel 'zoeken' en dat de waarden die ze op een bepaald moment aannemen later weer kunnen veranderen. Ook als leiding beïnvloed je de vorming van waarden en normen, net als leeftijdsgenoten, ouders of leerkrachten.

3. CENTRALE OPROEP: KEUZE EN ENGAGEMENT

3.1. Wat betekent het wel?

- Een positieve dynamiek proberen te ontwikkelen. Een aspiploeg kan heel wat betekenen voor de Chiro, niet alleen omdat enkelen onder hen het volgende jaar leiding worden. Aspi's bepalen mee het imago van de groep. Hun activiteitenleven biedt hen mogelijkheden om samen dingen aan te pakken die je alleen niet kunt.
- Hen begeleiden in het 'kiezen'. De aspi's zicht geven op een aantal mogelijkheden om engagement op te nemen. Ingaan op de keuze om leiding te worden: zorgen dat ze weten

waarvoor ze kiezen, wat de gevolgen zijn van die keuze. Hen al ervaringen laten opdoen.

- Inspraak geven en verantwoordelijkheid laten nemen. Hen laten meebeslissen over regels over roken en drinken, maar ook over de programma- invulling. Hen zelf activiteiten laten uitwerken.
- Puur spelaanbod is nodig: hevige, toffe spelen waarin aspi's zich kunnen laten gaan. Daarnaast is lekker kletsen en ongedwongen samenzijn belangrijk.

3.2. Wat betekent het niet?

- Altijd bezig zijn over engagement, verantwoordelijkheid, keuzes maken, enz.
- Alleen aandacht hebben voor de keuze om leiding te worden, geen aandacht voor andere engagementen.

4. BEGELEIDINGSHOUDING

- Jezelf zijn: iemand die een eigen mening heeft én er ook voor durft uitkomen, maar die tegelijkertijd openstaat voor wat anderen denken. Een eigen mening hebben, betekent niet op alle vragen van de aspi's een afdoend antwoord hebben. Veel van hun vragen zijn ook voor ons misschien nog vragen, en dat mogen we hen gerust vertellen. Ze zullen dat meer waarderen dan wanneer we proberen de vraag te ontwijken of ons te verschuilen achter cliché-uitspraken.
- Wees ook eerlijk, speel geen verstoppertje. Zeg wat je denkt en voelt, ook al riskeer je daardoor dat de aspi's je even minder sympathiek zullen vinden. Zo zien ze misschien ook onze zwakke kanten en zullen we misschien ons gezicht eens verliezen, maar de aspi's weten dan wel wat ze aan je hebben.

- Aspi's willen uitgedaagd worden door iemand die zelf enthousiast kan spelen, knettergekke activiteiten kan bedenken, enzovoort.
- Je mag ten aanzien van onze aspi's verwachtingen hebben die verder gaan dan wat zij geneigd zijn te doen. We mogen van hen verwachten dat zij uit hun zetels komen, dat zij de tito's eens verrassen met een knalbosspel, dat zij eens nadenken over wat hen op het eerste gezicht helemaal niet raakt. We mogen dat van hen verwachten, en we moeten die verwachtingen ook duidelijk formuleren. Maar daarmee is de kous nog niet af. Als aspileiding hebben we ook de taak om samen met de aspi's daarover te praten en te zoeken wat er gerealiseerd kan worden en hoe.
- Aspileiding moet oog hebben voor wat er in die aspi's omgaat. Ze moeten weten dat ze bij jou terecht kunnen. En dat zullen ze pas weten als blijkt dat jij oog en oor hebt voor wat er bij hen leeft, en als ze voelen dat die belangstelling iets anders is dan ongezonde nieuwsgierigheid.
- Het allerbelangrijkste van begeleidingshouding bij aspileiding: de aspi's graag zien! Want daarmee heeft begeleiden alles te maken.
- Inspraak in het programma is belangrijk. Toch kun je het niet opdringen: als aspi's liever niet meewerken aan de uitwerking van een programma hoeft dat ook niet. We kunnen er dan ook voor kiezen om met voorzichtige stappen over een langere periode tot hetzelfde resultaat te komen.
- Aspi's geven samen met hun leiding richting en vorm aan hun Chiroleven. In overleg bepalen ze wat ze doen, wordt er samen nagedacht en gediscussieerd over het leven in de aspi'ploeg. Zo kan de ploeg bijvoorbeeld voor het bivak een goeie babbel doen over wat ze van dit bivak willen maken, hoe ze het willen invullen, enzovoort.
- Laat de aspi's ook kennismaken met de taken van een leider of leidster en laat hen ondervinden wat dat betekent.
- Bij de oudste afdelingen moet de leiding hun ploeg genoeg bewegingsvrijheid geven om af te wijken van het programma, zodat er ruimte ontstaat voor spontaan spel. Zolang vrij spel leidt tot nieuwe impulsen, hoef je zeker niet in te grijpen. Zo gauw het enkel nog een manier is om tijd te doden, is het zeker het moment om de zaak opnieuw in handen te nemen en voor nieuwe spelimpulsen te zorgen.
- Maak samen met je aspi's de leefregels op. De hele leidingsploeg kan eventueel vragen aan de aspi'ploeg om over een aantal punten verder na te denken of te praten zonder daarbij direct de regel in kwestie in een bepaalde richting te sturen.
- De controle op de regels moet hoofdzakelijk door de aspi's zelf gebeuren.
- Aspi's kun je zo laten groeien in het evalueren dat ze er geen begeleiding meer voor nodig hebben. Evaluatie moet bij de oudste afdeling altijd een groepsproces zijn. Iedereen moet zich goed voelen bij een evaluatie, ze moeten op een ontspannen manier dingen tegen elkaar kunnen zeggen zonder dat iemand zich aangevallen voelt.

5. ACTIVITEITEN

- Aspi's kun je veel inspraak geven.
- Ze kunnen een activiteit organiseren voor elkaar of voor andere afdelingen.
- Je kunt hen uitdagen met nieuwe spelen, of met oude spelen in een nieuw jasje.
- Een onvergetelijke tweedaagse, een aspiroject, rodedraadspele, spelen voor kleine groepen, enz. Je kunt het zo gek niet bedenken of je kunt het met je aspi's doen.

Meer weten?

Het Aspiboek,
te vinden in De Banier
chiro.be/aspiboek

Op zoek naar leden?
Deze brochures geven je
heel wat informatie en tips:
- Gezocht: leden m/v
- -12: houden en werven
- +12: vangen en binnenhalen

Raadpleeg ze hier!
chiro.be/gezochtleden
chiro.be/mintwaalf
chiro.be/plustwaalf

Spelleeflijn

Zoekwoorden:

aspi, alive, leidingstekort,
aspiwerking, preleidingsvorming,
ledenwerving

Bron: de Aspicommissie

Eerste versie: 2002

Update: 2010

In de Chiro kiezen we voor het spelend opvoeden, omdat in het spelend samenzijn de volgende waarden ten volle een kans krijgen:

- fantasie
- creativiteit
- iets belangeloos doen
- zichzelf riskeren
- zichzelf relativeren
- genieten van het samenzijn
- zelf normen vinden en aannemen
- verwondering
- ploeg bevorderen.

Zo is echt spelen, leren leven!

ALIVE!

Zoekwoorden:

spelleeflijn, spelen, leven

Alive! Omdat aspi zijn gezond is!

Op zoek naar meer Alive!?
Raadpleeg de brochure hier!
chiro.be/alivebrochure

HET ASPIBELANG

ASPI WA=DA?

De aspi is gewoonlijk 17 of 18 jaar, kan tot twee meter groot worden en heeft doorgaans oranje accenten op zijn of haar kleren. Aspi's hebben een levensduur van twee jaar en houden van een gezonde afwisseling van simpele en uitdagende spelletjes.

ASPI-ZIJN

ASPI-ZIJN IS PLOEG VORMEN.

Je hele Chirocarrière werk je aan die ploeg. Als kleine speelclubber leer je om samen te spelen, tito's proberen al wat samenwerkingsspelen en de keti's werken aan een open levenshouding. Aspi's zijn al bijna door hun moeilijke puberjaren heen. Ze durven zichzelf zijn en respecteren hun ploeggenoten. Zo krijg je een hechte ploeg.

LEIDING WORDEN

Met spel alleen hou je ze niet zoet. Dit zijn de jaren waarin je leert keuzes te maken bij de zaken waar je als 16-18-jarige mee geconfronteerd wordt: studies, werken, relaties, enz. Eén van die grote keuzes is of je al dan niet leider of leidster wordt.

OOK VOOR OUDERS HEEFT DE KEUZE VOOR EEN ASPIPLOEG Z'N BELANG.

Zij hebben heel wat meer vertrouwen in oudere leiding dan in 16-17-jarigen. Het is dus zinvol om een leidingsengagement uit te stellen.

ENGAGEMENT

Leiding zijn houdt een groot engagement in. We willen aspi's dus bewust begeleiden in beslissingen nemen, en we leren hen verantwoordelijkheid op te nemen voor hun keuzes.

Aspi zijn is op zich al een keuze die verwachtingen schept: het is bijvoorbeeld evident dat we wekelijks aanwezig zijn en het wordt geapprecieerd dat we verwittigen als we er niet bij kunnen zijn. Ze mogen mee beslissen over regels met betrekking tot roken en drinken, maar ook over de invulling van hun programma. En door hen een grotere rol te geven in het draaien van hun Chirogroep leren ze om samen dingen aan te pakken.

ASPI-ZIJN IS DE KERS OP DE TAART.

De Chiro is een jeugdbeweging. Dat betekent dat we van onszelf vinden dat we niet alleen wat te bieden hebben voor kinderen, maar ook voor jongeren. Dat moeten we waarmaken door ook onze 16-18-jarigen een boeiend activiteitenleven te gunnen: toffe, hevige spelen waarin aspi's zich kunnen laten gaan, maar ook lekker kletsen en ongedwongen samenzijn is belangrijk. Ze kunnen ook wat uitdaging aan: op tweedaagse gaan, een fuif organiseren of een project realiseren – allemaal coole activiteiten waardoor het zo leuk is om aspi te worden. Het blijft ook voor aspi's belangrijk om zich te kunnen uitleven.

GOOI JE ASPI'S NIET VOOR DE LEEUWEN!

De aspi-periode kun je niet zomaar overslaan. Door tijdens het jaar regelmatig activiteiten uit te werken over leiding-zijn, groei je met hen naar een bewuste keuze toe.

VERANTWOORDELIJKHEID DRAGEN MOET JE LEREN.

In de (keti- en) aspiwerking krijgen jongeren de kans om ermee te experimenteren. We laten hen proeven van leiding geven en van werken in een ploeg. Zo doen ze ook al ervaring op. We noemen dat PLV: preleidingsvorming.